

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie

**Subiektywny ogólny stan zdrowia
w kontekście częstotliwości korzystania z Internetu
wśród polskiej młodzieży
i innych kategorii socjodemograficznych
w polskim społeczeństwie**

Dr Bartosz Łukaszewski

Natasha Rattenbury

Juliusz Osiński

ZARZUTY WOBEC NAUK SPOŁECZNYCH

- Nauki społeczne to nauki „o wszystkim i niczym **jednocześnie**” (*„about all and nothing at the same time”*)
- Badania statystyczne to „pusta znaczeniowo relacja pomiędzy zmiennymi, która nie przybliża do rozumienia zjawisk” (statistical research is an *„empty relationship between variables without meaning and understanding”*)
- Badania jakościowe to „dowolna narracja bez żadnej standaryzacji i konkluzji” (*„free narration without any standardization and conclusions”*)

MOCNY PROGRAM SOCJOLOGII WIEDZY

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie

- Turbulentna rzeczywistość społeczna nie pozostaje bez wpływu na heurystyczny aspekt badań socjologicznych
- „Mocny program socjologii wiedzy” obejmuje następujące postulaty:

❖ **przyczynowość (causality)**

❖ **bezstronność (impartiality)**

❖ **symetria (symmetry)**

❖ **refleksyjność (reflexivity)**

DIAGNOZA SYTUACJI

- **Meta-rzeczywistość**/rzeczywistość rozszerzona (R. Bhaskar) wyrażająca się w symulacyjności stosunków i procesów społecznych (J. Baudrillard) oraz w coraz częstszych interakcjach z przedmiotami, maszynami i algorytmami (B. Latour) **stanowi poważne wyzwanie poznawcze dla adolescentów**
  - W tym kontekście rozpatrywać można szeroki zakres zaburzeń społecznych (wycofanych, alienacyjnych, depresyjnych, suicydalnych) dzisiejszej młodzieży
  - Korzystanie z sieci może determinować napięcie interakcyjne (w odniesieniu do General Strain Theory autorstwa R. Agnew)
- ❖ **2139 prób samobójczych w przedziale wiekowym 13-18 lat wśród młodzieży (2023)**

PRZEDMIOT, CEL BADAŃ I IMPULS POZNAWCZY

- Cel niniejszego referatu, a także realizowanego projektu badawczego, stanowi prezentacja weryfikacji powiązań pomiędzy częstotliwością korzystania z Internetu wśród polskiej młodzieży i innych, wybranych kategorii socjodemograficznych w polskim społeczeństwie a subiektywnym (deklarowanym, odczuwanym) ogólnym stanem zdrowia
- **Impuls poznawczy** realizowanego w perspektywie panelowej projektu badawczego stanowiła **w roku 2014 progresja Internetu szerokopasmowego**, następnie – **w okolicach roku 2016 i 2017 – tzw. rewolucja smartfonowa, a obecnie ekspansja mechanizmów AI**
- Projekt realizowany jest w perspektywie panelowej od 10 lat, pierwszą eksplorację statystyczną przeprowadzono w 2014 roku, natomiast między 18 maja a 17 czerwca zrealizowano badanie na próbie 315 osób (młodzieży i młodych dorosłych, dobór celowy, z elementami doboru kwotowego), poprzedzone pilotażowym, zogniskowanym wywiadem grupowym (FGI) z młodzieżą szkolną i studencką, dotyczącym sieci relacji z otoczeniem; stosując w ujęciu heurystycznym mechanizmy korelacyjne, determinacyjne i model regresji liniowej
- ❖ Szersze tło procesu badawczego stanowią rezultaty metaanalizy danych European Social Survey 10 dla Polski (2020-2022)

ASPEKTY METODOLOGICZNE I ZAŁOŻENIA BADAWCZE

- Skonstruowana próba badawcza posiada przede wszystkim miejski charakter (miasta wielkie i duże) przy udziale poszczególnych miast zbliżonym do proporcjonalnego pod kątem wielkości
  - Respondenci wywodzili się z następujących ośrodków miejskich:
    - ❖ Warszawa
    - ❖ Kraków
    - ❖ Wrocław
    - ❖ Łódź
    - ❖ Poznań
    - ❖ Katowice
    - ❖ Szczecin
    - ❖ Bydgoszcz
    - ❖ Bielsko-Biała
  - Próba zawierała również komponent wiejski (dla stworzenia płaszczyzny porównawczej)
  - Przebadano 231 mieszkańców miast, 84 mieszkańców wsi, 214 kobiet, 101 mężczyzn, 265 osób w kategorii wiekowej 18-25 lat, 27 w kategorii wiekowej 26-34 lata i 23 w kategorii wiekowej 13-17 lat
-

ASPEKTY METODOLOGICZNE I ZAŁOŻENIA BADAWCZE

- **Hipoteza główna:** częstotliwość korzystania z Internetu determinuje odczuwanie napięcia, a w konsekwencji obniżenie samooceny i subiektywnego (odczuwanego) ogólnego stanu zdrowia
  - Wykorzystanie logiki zmiennych zagregowanych
  - Zmienne takie jak częstotliwość korzystania z Internetu, samoocena i subiektywny ogólny stan zdrowia posiadają charakter deklaracyjny (pomiar natężenia), natomiast w przypadku odczuwanego napięcia skonstruowano indeks napięcia sieciowego na podstawie następujących zmiennych składowych:
    - ✓ stres związany z brakiem możliwości odpowiedzi od razu na otrzymaną wiadomość
    - ✓ presja ze strony innych użytkowników aby być stale obecnym w mediach społecznościowych
    - ✓ odczuwanie potrzeby stałego nadążania za nowymi trendami
    - ✓ deprivacja relatywna dotycząca życia towarzyskiego w porównaniu z innymi użytkownikami
    - ✓ deprivacja relatywna dotycząca ciekawego życia w porównaniu z innymi użytkownikami
-

METAANALIZA (EUROPEAN SOCIAL SURVEY 10)

Tab. 1. Częstotliwość korzystania z sieci i wiek (korelacja, N=1948)

X	Y	R (rPearson value)	p (P-value, $\alpha=0,05$)
Wiek	Użytkowanie Internetu (jak często)	-0,546	<0,001

Tab. 2. Częstotliwość korzystania z sieci i subiektywny ogólny stan zdrowia (korelacja)

X	Y	R	P ($\alpha=0,05$)
Użytkowanie Internetu (jak często)	Subiektywny ogólny stan zdrowia	-0,232	<0,001

METAANALIZA (ESS 10, MODEL REGRESJI LINIOWEJ)

Tab. 3. Częstotliwość korzystania z sieci, subiektywny ogólny stan zdrowia i satysfakcja z życia

X	Y	R	R ²	F	P ($\alpha=0,05$)
Użytkowanie Internetu (jak często), użytkowanie Internetu (w minutach), subiektywny ogólny stan zdrowia	Satysfakcja z życia	0,38	0,144	77,848	<0,001

REZULTATY BADAŃ AUTORSKICH

Tab. 4. Korelacje bazowe i pomocnicze

X	Y	R	P ($\alpha=0,05$)
Wrażenie, że inne osoby w Internecie wiodą ciekawsze życie	Samoocena	-0,303	<0,001
Wrażenie braków w życiu towarzyskim w stosunku do innych użytkowników („dużo mnie omija”)	Samoocena	-0,208	<0,001
Wrażenie, że inne osoby w Internecie wiodą ciekawsze życie	Poziom stresu	0,207	<0,001
Odczuwanie stresu przy braku możliwości odpisania na wiadomość od razu (odwrotna skala)	Poziom stresu	-0,379	<0,001
Stopień odczuwanego stresu przy braku możliwości odpisania na wiadomość od razu	Samoocena	-0,154	0,007
Potrzeba ciągłego nadążania za nowymi trendami	Wrażenie, że inne osoby w Internecie wiodą ciekawsze życie	0,296	<0,001

REZULTATY BADAŃ KWANTYTATYWNYCH (MODEL REGRESJI LINIOWEJ)

Tab. 5. Lustro społecznościowe i samoocena

X	Y	R	R ²	F	P ($\alpha=0,05$)
Stożenie odczuwanego stresu przy braku możliwości odpisania na wiadomořć od razu, wraźenie, że inne osoby w Internecie wiodą ciekawsze Źycie, wraźenie braków w Źyciu towarzyskim	Samoocena	0,33	0,11	12,784	<0,001

ASPEKT KONKLUZYWNO-APLIKACYJNY

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie

- **Rezultaty badań stanowią bazę dla realizacji szeroko pojętej polityki publicznej na rzecz młodzieży, a także szczegółowych programów profilaktycznych w zakresie ograniczania ryzyka uzależnienia od wszelakich mechanizmów społeczeństwa sieciowego determinującego obniżenie subiektywnego ogólnego stanu zdrowia (z kluczowym wskaźnikiem w postaci samooceny)**
- **Znaczenie projektu jest zatem czysto „stosowane” (wdrożeniowe), a aktualność wniosków implikuje budowę modeli działań międzysektorowych na rzecz ograniczania ryzyka długofalowych następstw wirtualizacji stylu życia współczesnej młodzieży**

